

GAZİANTEP BAROSU İNSAN HAKLARI MERKEZİ

ŞANLIURFA TEM ŞUBE'DE YAŞANAN İŞKENCE OLAYINA İLİŞKİN RAPORU

(18.05.2019-24.05.2019)

-18.05.2019 tarihinde Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesi, Dergili (Dêrto) mahallesinde Şanlıurfa Tem Şube ekipleri, özel harekât polisi ve Jandarma özel harekât birimlerince yasadışı örgüt üyelerine yönelik yapılan operasyon sırasında çatışma çıkmış ve 1 kolluk görevlisi yaşamını yitirirken, 2 yasadışı örgüt üyesi ölü olarak ele geçirilmiştir. Yaşanan olay neticesinde çatışmanın yaşandığı mahalle (Köy) ile civar mahallelerde ve Bozova ilçesinde çok sayıda gözaltı işleminin yapıldığına ve gözaltına alınan kişilerin işkenceye uğradığına dair haberler yapılmıştır. Şanlıurfa Barosu İnsan Hakları Merkezi'ne çok sayıda başvuru yapılması, kendisini özel harekât polisi olarak tanımlayan çeşitli sosyal medya hesaplarında Halfeti Jandarma karakolunun bahçesi olduğu düşünülen yerde elleri kelepçeli yere yüzü gelecek şekilde yatırılmış onlarca insanın olduğu fotoğrafların paylaşılması ve Şanlıurfa Barosu tarafından işkencenin ve avukat kısıtlamalarının basın açıklamasıyla teyit edilmesi üzerine Gaziantep Barosu'nca bölgeye bir heyetle gidilip tespit ve raporlama yapılması kararı alınmıştır.-

Şanlıurfa Barosu İnsan Hakları Merkezi Üyesi Avukatların yaptıkları araştırma savcılık görüşmeleri ve gözaltındaki kişilerle yaptıkları görüşmelerle bu iddia ve şüphelerin gerçekleştiği teyit ve tespit edilmiştir. Şanlıurfa Barosunca 22.05.2019 Tarihinde yapılan basın açıklamasıyla da kamuoyuna bu hususta bilgilendirme yapılmıştır.

Gaziantep Barosu İnsan Hakları Merkezi üyesi 7 avukat ile 24.05.2019 tarihinde Şanlıurfa'ya gidilerek Şanlıurfa Barosu Başkanı Sayın Abdullah ÖNCEL ziyaret edilmiş, bir kısım şüpheli müdafileri ile görüşülmüş ve gözaltındaki kişilerden bilgisine ulaşabildiğimiz 6 kişi ile görüşmek üzere Şanlıurfa Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne gidilmiştir. Aşağıdaki bilgiler bu görüşme ve ziyaretlerden alınan bilgiler ile doğrudan heyetimizin gözlemlerine dayanmaktadır. (Not: gözaltı süreci devam ettiğinden ve işkencenin tekrarı ile avukatların hedef alınma riski olduğundan dolayı isimler bu aşamada paylaşılamamaktadır)

Gözaltına alınan kişiler, gözaltına alınma sırasında yüzükoyun yere yatırılıp ters kelepçe edildikten sonra uzun süre işkenceye maruz kalmışlardır. Bu durum ele geçirilen fotoğraftan ve şahıslardaki yara izleri ile dikiş izlerinden açıkça anlaşılmakta, şahısların beyanları ile örtüşmektedir.

Şanlıurfa Barosundan ve şüpheli müdafiliği yapan avukatlardan edinilen bilgiye göre 24 saat avukat görüşme yasağı olduğu gerekçesiyle avukat görüşmeleri engellenmiş ve bu süre bitmesine rağmen bir müddet görüşme sağlanamamıştır. Kolluk tarafından her kişi ile sadece bir avukatın görüşebileceği yönünde bir sınırlama olduğu bu sınırlamanın soruşturma savcısı kararı ile olduğu belirtilmiştir. Cumhuriyet Başsavcılığı ile yapılan görüşmede bu yönde bir sınırlamanın olmadığı bildirilmiştir. Ayrıca görüşme sırasında bir kolluk görevlisinin hazır bulunacağı yalnız görüşme yaptırılmayacağı belirtilmiştir. Bunun üzerine Şanlıurfa Barosu Avukat Hakları Merkezi duruma itiraz ederek bu hususu tutanak altına almışlardır. Ancak kolluk tarafından bu usulde diretilerek OCAS sisteminden yeni bir avukat görevlendirilmesi talebinde bulunmuşlardır. Bu ve benzeri avukatlık faaliyetlerinin engellenmesine yönelik keyfi tutumların önüne geçebilmek için Baro tarafından OCAS sisteminin bir süreliğine durdurulması üzerine sorunlar kısmen düzeltilmiştir.

Kişilerin özel avukatları olmasına rağmen bir kısım avukatlar oyalanarak Barodan avukat görevlendirmesi yapılmak suretiyle OCAS sisteminden atanan avukatla ifade alınmaya çalışılmıştır. CMK gereği OCAS tarafından görevlendirilen avukat da şahsın 'işkenceye maruz kaldığını ancak işkencenin devamından ve tehditlerden çekindiği için bu yönde beyanını zapta geçirmek istemediğini' bildirmiştir.

Gözaltına alınan kişilerden 6 kişi ile görüşme talep edilmiş ancak 2'sinin parmak izi işlemine götürüldüğü bildirildiğinden 2 kişi ile görüşme sağlanamamıştır. Ortalama 2 saat geçtikten sonra bu kişilerin henüz parmak izi işleminden getirilmediği tarafımıza beyan edilmiştir. (aradan 6 gün geçmesine rağmen bazı kişilerin parmak izi işlemlerinin yeni yapıyor oluşu bu kişilerin yeni olan yara izlerinin parmak izi işlemi sırasında çekilecek fotoğrafla açığa çıkacak olmasından kaynaklandığı izlenimine varılmıştır.)

Görüşülen şahısların tamamında şiddet gördüklerine dair öyküleriyle uyumlu iz ve emare görülmüştür.

Görüşülen şahıslardan biri gözaltına alınırken işkenceye maruz kaldığını ve ayrıca gözaltı sırasında da işkence yapıldığını beyan etmiştir. Gözaltı süresince elektrik verilmek suretiyle ve hayalarının sıkılması suretiyle işkenceye maruz kaldığını beyan etmiştir. Şahsın kaşlarının yarılmış olduğu ve kafasında yaklaşık 8 adet zımba (tel) dikiş olduğu yine vücudunun muhtelif yerlerinde morluklar olduğu tespit edilmiştir. Şahıs son iki gündür kendisine yönelik işkencenin durduğunu ifade etmiştir.

Gözaltına alınan (50 yaşında kadın) şahıs, gece saat 2'ye yakın saatte evlerine gelindiğini, evdeki 5 kişinin bahçede yüzükoyun yere yatırıldığını sabah 7'ye kadar o şekilde tutulduklarını bu süre zarfında oğluna ve kocasına sürekli şiddet uyguladıklarını beyan etmiştir. Kendisi neden dövüldüklerini sorduğunda ise kendisine de şiddet uyguladıklarını ifade etmiştir. Ancak gözaltında çok daha ağır işkenceye maruz kaldığını bildirmektedir. -Görüşmecilerin erkek olmasından dolayı- utandığı için işkence tipini anlatamayacağını ancak elektrik verildiğini ciddi şekilde dövüldüğünü ve ağır hakaretlere maruz kaldığını ifade etmiştir. Daha ağır ve detaylı boyutlarını kadın avukata anlattığını ondan bilgi alabileceğimizi, tarafımıza sadece kolunu gösterebileceğini ifade etmiştir. Şahsın kollarında aşırı şişlik ve morluk gözlemlenmiştir. (Haricen şüpheli avukatlarından edinilen bilgide kadınların da cinsel bölgelerine elektrik verildiği öğrenilmiştir)

Şahıslardan biri (yaklaşık 60 yaşlarında erkek) yürümekte ve oturup kalkmakta zorluk çekecek duruma gelmiş, sol şakağında kaşlarına ve alınının yukarısına doğru devam eden yeni dikişler mevcut, her iki gözünde ve altlarında yoğun geniş halka şeklinde morluklar mevcut. Ayrıca vücudunun çeşitli yerlerinde morluklar bulunmakta. Atleti ve gömleği yırtılmış halde üzerinde kan lekeleri mevcut. Şahıs gözaltına alınırken bu hale getirildiğini tarafımıza beyan etmiştir. Kişinin, hala yoğun korku içinde olduğu, konuştuğu kişilere güvenmekte problem yaşadığı gözlemlenmiştir.

Bir diğer şahıs da beyanında gece 2'den sabah tahmini saat 6-7'ye kadar darp edildiğini ambulansın içinde ve hastane içerisinde de darp edildiğini beyan etmiştir. Kişi yine beyanında gözaltı sırasında karanlık bir odada hayalarının sıkıldığını, cinsel organından elektrik verildiğini belirtmiştir.

Bu işkencelerin soruşturma savcısının bilgisi dahilinde yapıldığına ilişkin emarelere rastlanılmıştır:

- Şahıslardan biri savcılık ifadesi sırasında işkenceye maruz kaldığını beyan etmesi üzerine ifade alma işlemi yapılmayacağı teşhis vs gibi eksikliklerin olduğu belirtilmiş, şahıs kolluk

tarafından tehdite maruz kaldıktan sonra işkenceye yönelik beyanından vazgeçmesi üzerine ifadesi alınmıştır.

- Şahısların bir kısmının savcılık ifadesi alındıktan sonra sevk edilmesi gerekirken (sevki için zorunlu olmayan ve ne kadar süreceği de belli olmayan dijital materyal incelemesi gibi) eksiklikler olduğu ileri sürülerek şahısların gözaltı sürelerinin uzatılması talep edilmiştir. Şahısların gözaltı süreleri uzatılmış ve gözaltı süresi uzatılan bir kısım şahıslar yeniden işkence görmüşlerdir.
- Şahıslar gözaltında işkenceye maruz kaldıklarını sulh ceza hakimliğinde beyan etmiş, müdafilerince işkence izleri tutanağa geçirilmiş ve şahısların en azından başka bir birimde tutulması talep edilmiştir. Sulh Ceza Hakimliğince bu hususun Savcılığın takdirinde olduğu bu sebeple reddine karar verilmiştir.
- Cumhuriyet Savcısı tarafından işkence iddiasına ve şahıslarda açık görülen ağır şiddet izlerine rağmen kanun ve yönetmelikte savcılığa verilen sorumluluk yerine getirilmemiştir. Zira 5271 sayılı CMK madde 92 "*Cumhuriyet başsavcıları veya görevlendirecekleri Cumhuriyet savcıları, adli görevlerinin gereği olarak, gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethaneleri, varsa ifade alma odalarını, bu kişilerin durumlarını, gözaltına alınma neden ve sürelerini, gözaltına alınma ile ilgili tüm kayıt ve işlemleri denetler...*" hükmü amirdir. Soruşturma savcısı işkence beyanlarını tutanağa geçirmekte isteksiz davranmıştır. Durum tespiti yapılması için girişimde bulunmamış, olası bir işkence vakasının önüne geçilmesi yönünde Cumhuriyet Başsavcılığı ile durumu paylaşmadığı gibi talepleri de değerlendirmemiştir.

Netice olarak Şanlıurfa ilinde adli birimlerin bilgisi dâhilinde yoğun ciddi işkence vakıalarının olduğu kanaatine varılmıştır. Bu olayın öncesinde de işkence vakıalarının olduğu Şanlıurfa Barosuna kayıtlı avukatlarca gözlemlenmiştir.

İşkence suçuna karşı mücadele etmek hususunda Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle idareye yükümlülükler yüklenmiştir. Kişilerin maddi ve manevi bütünlüğüne saldırı teşkil eden ve bir insanlık suçu olan işkence, olağanüstü hal ve sıkıyönetim ile savaş hali sırasında dahi yasaktır. Anayasal haklar ve güvenceler hiçe sayılmaktadır.

Şanlıurfa ilinde hukuka ve insanlığa aykırı işkence suçuna karşı mücadele için acil eylemler gerekmektedir. Yaşanılan durum karşısında öne çıkan acil öneri ve talepler şunlardır:

- Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Tem Şubesinde işkence ile gözaltına alınmış ve gözaltındayken işkence yapılmaya devam eden kadın ve erkek şahıslar bulunduğundan, gözaltındaki kişilerin tamamının derhal adli tıpa sevkî sağlanmalıdır.
- Gözaltındaki şahıslar derhal başka birimlere aktarılmalı ve bu kişilerin durumları ile ilgili gerekli denetimlerin yapılması sağlanmalıdır. Bu yönde Şanlıurfa Cumhuriyet Başsavcılığı, Şanlıurfa Valiliği, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile görüşmeler yapılmalıdır.
- Soruşturma savcısının dosyadan alınması hakkında adli ve idari soruşturma başlatılması yönünde HSK ve Adalet Bakanlığına başvuru yapılması gerekmektedir.
- Baromuz ve TBB'nin Şanlıurfa ilinde olağanüstü toplantı çağrısı yaparak Şanlıurfa valiliği ve başsavcılığı ile işkence konusunun önlenmesi hususunda kesin kararlılık ve fikri takip yapılması gerekmektedir.

- -Adana Mersin Hatay Adıyaman Kilis Osmaniye başta olmak üzere bölgemizdeki barolarla ortak bir heyet veya oluşturup buradaki durumun tüm sürecini Şanlıurfa barosuyla birlikte koordinasyon kurarak takip etmek gerekmektedir.
- Türk Tabipler Birliğine çağrı yapılarak bu şahısların işlemlerinde görev alan sağlık çalışanlarının varsa kusurları veya ihmallerinin tespiti, ayrıca uzun vadede Şanlıurfa ilinde sağlık çalışanlarına yönelik bilinçlendirme çalışması yapılması gerekmektedir.

Basına ve Kamuoyuna saygılarımızla...

Gaziantep Barosu
İnsan Hakları Merkezi